

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio II. De Scientia Simplicis Intelligentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

dist. min. non potest dari respectu Dei motivum physicum. conc. min. intentionale. subd. strictissime tale. om. latè tale. neg. min. & conf. ad prob. dist. maj. motivum physicum respicit mobile. conc. maj. intentionale latè tale. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Quidam nolunt admittere respectu DEI motivum strictè tale : quæstio est de nomine, de qua non multum litigabo; sed dicam, objectum formale, vel rationem obiectivam, & motivum strictè tale non esse idem. Gormaz tamen de DEO num. 321. admittit in DEO potentiam intentionaliter mobilem. Ad 1. conf. neg. maj. Etsi potentia sit determinatissima ad cognoscendum, tamen habet objectum formale; quia habet rationem assentiendi, vel cognoscendi objectum. Ad secund. conf. dist. maj. motivum physicum est causa cognitionis. conc. maj. intentionale. subd. strictè tale. om. latè tale. neg. ma. & concess. min. sub eadem distinctione conc. vel neg. conf.

316. Ob. 7. Objectum formale movet ut cognitum: sed DEUS non potest ita moveri: ergo. prob. min. Si objectum moveret ut cognitum, DEUS transiret ab una cognitione ad aliam, adeoque discurreret: hoc non admittitur: ergo. Resp. dist. maj. movet ut cognitum præviè per aliam præcedentem cognitionem. neg. maj. per hanc ipsam cognitionem, ad quam movet. conc. maj. & sic dist. min. neg. conf. ad prob. dist. maj. si moveret ut cognitum per aliquam præcedentem cognitionem. conc. maj. secus. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Movere ut cognitum necessarîo non plus dicit, quàm objectum formale non movere, nisi quando cognoscitur; aliàs enim non potest esse ratio assensus: est autem objectum formale indifferens, ut cognoscatur, vel per actum prævium, vel tantum per ipsum actum, cuius est objectum formale. Ab hominibus quidem ordinariè censetur cognosci per apprehensionem præviam (quamvis de hoc dubitare liceat in ordine ad prima principia) at non ita à DEO.

317. Ob. 8. Objectum formale debet antecedere, vel comitari scientiam: sed creaturæ nec antecedunt, nec comitantur scientiam DEI: ergo non sunt objectum formale. Conf. SS. PP. Dionysius, August. Anselmus, negant, veritates creatas esse objectum formale cognitionis Divinæ: ergo. Resp. neg. maj. Sufficit, si sit ratio assensus: ad summum debet præcedere objectum physicè motivum, quod est causa cognitionis. Ad confir. dist. ant. negant esse objectum physicè, vel strictissime motivum. conc. ant. latius dictum motivum. neg. ant. & conf. Sed de textibus istorum SS. PP. iterum, quando de cognitione possibilem.

318. Ob. 9. Infinitæ scientiæ non est proportionatum objectum finitum: ergo nulla creatura est objectum proportionatum scientiæ Divinæ. Conf. Voluntas Divina, quia infinita, non movetur necessarîo ab ullo objecto creato: ergo neque intellectus Divinus. Resp. dist. ant. non est proportionatum in ratione perfectionis. conc. ant. in ratione attingibilitatis. neg. ant. & conf. Certè intellectus Angeli spiritualis cognoscit etiam inferiora materialia, licet minus perfectæ: imò omnipotentia infinita producit effectus finitos. Ad conf. conc. ant. neg. conf. Voluntas Divina, quia libera, potest moveri ab aliquo

creato, vel non: unde etiam creaturæ sunt objectum formale, saltem secundarium, respectu aliquus voluntatis Divinæ; quia de facto sunt aliqua ratio saltem secundaria eas volendi: sed hoc non necessarîo; quia potuisset DEUS liberè eas non habere pro objecto formali: at intellectus Divinus est potentia necessaria, debetque cognoscere omnia possible, & omni modo: adeoque etiam creaturæ sunt necessarîo aliqua ratio cognitionis Divinæ.

QUESTIO II.

De Scientia Simplicis Intelligentiæ.

ARTICULUS I.

Quomodo DEUS cognoscat creaturas possibile.

319. **N**otandum 1. aliam esse possibilitatem extrinsecam, aliam intrinsecam. Prior, quæ etiam activa, & causalis vocatur, est causa, seu potentia aliquid producendi; unde universalis extrinseca possibilitas rerum creaturarum omnium est omnipotentia DEI. Altera, quæ etiam passiva, & formalis dicitur, est aptitudo ad existendum: sive non repugnantia, aut consonantia prædicatorum. Hanc authores aliqui, etiam ex nostris, negant: sed admittunt longè plures, eamque adstruit Angelicus 1. part. quæst. 25. art. 3. in corp. ubi ait: Dicitur autem aliquid possibile, vel impossibile absolute ex habitudine terminorum: possibile quidem; quia prædicatum non repugnat subiecto &c. Et sane quando DEUS cognoscit aliquid producibile, non cognoscit tantum seipsum, vel omnipotentiam suam; hæc enim non est producibilis. Rursus omnipotentia habet relationem, seu respectum ad possible: ergo est ab ipsis distincta. Tandem quando dico: Alter mundus possibilis non existit: juxta omnes verum dico: at adversarii hanc propositionem difficillimè explicant; nam sensus esse non potest: Omnipotentia DEI non existit: alium autem sensum, quem assignabunt, nisi alter mundus possibilis sit aliquid distinctum ab omnipotentia? Sed hæc potius ex Metaphysica supponenda, quàm probanda sunt.

320. Notandum 2. ex Gormaz de DEO num. 322. multipliciter aliquid posse cognosci, in se, in alio, propter aliud, ex alio, & ad modum akerius. Cognitionis rei in se est cognitio rei directæ, & immediata propter ipsius rei propriam veritatem. Cognitionis rei in alio est cognitio rei in medio habente connexionem, vel ordinem ad illam, quando nempe medium directè cognitum ratione suæ connexionis determinat ad simul cognoscendum mediatè terminum connexionis, saltem per modum obliqui; quia scilicet objectum plenè, & adæquatè cognosci non potest, quin cognoscatur simul aliud, e.g. si cognoscatur causa ut talis, cognoscitur etiam ejus effectus. Si hic ordo, vel connexio est metaphysica, dicitur res cognosci propter aliud: & comparari hæc cognitio aliquo modo potest cum visione speculi, quod quis intuendo simul videt objecta ab eo representata. Cognitionis rei ex alio est cognitio discursiva.

discursiva, quando scilicet unum infertur ex alio: qui discursus abest à cognitione rei in alio, de qua re fusè Martinez de DEO sciente contrav. 2. disp. 6. sect. 1. & 3. quod discrimen etiam tradit S. Thomas 1. part. quest. 14. art. 7. ad 2. dicens: DEUS non cognoscit per causam quasi prius cognitam effectus cognitos: sed eos cognoscit in causa; unde ejus cognitio est sine discursu. Advertit tamen Martinez cit. sect. 3. nostras cognitiones sapius esse rei ex alio; eoquod prius medium imperfectè cognoscamus, & nondum statim in eo omnia connexa videamus: postea progrediamur ad inferendas ex illo res alias. Cognitione rei ad modum alterius est illa, quæ objectum, in se attingibile, non attingit, nisi per similitudinem. Hæc cognitio est confusa, & imperfecta (saltem, nisi similitudo sit identitatis, seu perfectissima: quanquam etiam hoc casu ipsa hæcitas non distinguatur) sicque cognoscimus Angelum per modum juvenis.

Hic addendum, quod etiam insinuat Martinez loco modo citato, aliud esse cognoscere rem in alio, aliud ad modum alterius. Sic, licet DEUS in sua omnipotentia cognoscat effectus, non cognoscit per modum omnipotentia: & pariter, licet nos cognoscamus in vestigio pulveri impresso hominem, vel leonem, non apprehendimus hominem, vel leonem quasi vestigium: item, qui in vocabulo scripto Cæsar agnoscit Carolum VI. non eum apprehendit tanquam scripturam: sed in his casibus, ut rectè Martinez, in nobis species vestigii, aut scripturæ, propter connexionem, quam habent cum leone, vel Cæsare, tantum excitant species leonis, vel Cæsar, quas jam habemus aliunde de leone, vel Cæsare, quem deinde cognoscimus vi illarum specierum excitatarum: & si istæ sint claræ, & intuitive, leo, vel Cæsar clarè cognoscitur: si autem species sint tantum improprie, vel obscuræ, cognoscitur etiam obscure, vel abstractivè leo, aut Cæsar.

321. In DEO species quidem ita excitari non possunt (quia esset imperfectio magna) fit tamen aliquid suo modo æquivalens, quatenus scilicet cognitio vestigii ratione connexionis suæ, quam habet tanquam effectus cum causa, vel cognitio imaginis, aut scripturæ ratione connexionis, quam habet cum prototipo, vel objecto, saltem ex intentione efformantis imaginem, vel scripturam, (quam intentionem unà cum imagine, & scriptura DEUS cognoscit) determinat DEUM ad videndum prototypum, vel objectum tanquam objectum mediatum, vel indirectum, & quidem simul per eandem cognitionem, qua cognoscit ipsam imaginem, vel scripturam: non tamen determinat ad videndum eo modo imperfecto, quo imago imperfecta, vel scriptura illud representant. Et hæc etiam ratione DEUS dicitur in cognitionibus obscuris, vel universale facientibus objecta cognoscere, quin cognoscat obscure, aut universale faciat; nam omnia clarissimè, & distinctissimè cognoscit: sicut etiam DEUS in nostra cognitione representante Angelum per modum juvenis cognoscit Angelum, at non per modum juvenis. Certè species juvenis minus est similis Angelo, quàm species vestigii leoni, vel species scripturæ Cæsari: unde, si nos non cognoscimus Cæsarem per modum scripturæ &c. in illo casu, minus DEUS cognoscit Angelum per modum juvenis: præterquam, quod sic

DEUS objecta cognosceret abstractivè, quod videtur à nemine admitti: certè sine gravissima ratione non est admittendum. Sicut ergo DEUS in dicta cognitione non cognoscit Angelum per modum juvenis: ita neque in cognitionibus, facientibus universale, cognoscit objectum universaliter, seu faciendo universale; quia non cognoscit ad modum illarum cognitionum; nam illæ cognitiones, seu representationes universales à longè non sunt perfectè similes objectis, prout dantur à parte rei, & ferme se habent, ut vestigium respectu feræ. Banholzer de DEO sciente quest. 2. art. 1. num. 23. negat hanc cognitionem esse in alio, & hinc negat, DEUM cognoscere se in creaturis: sed negari non potest, DEUM suo modo ab his qualibuscunque mediis determinari ad cognoscenda objecta, & quidem sine discursu: & hæc est (nisi fiat questio de voce) cognitio in alio.

322. Dico 1. DEUS cognoscit omnes creaturas possibles in sua omnipotentia, vel in se ipso. ita authores communissimè. Prob. Inprimis, quod DEUS omnes creaturas possibles cognoscat, habetur ex n. 276. & quia absurdum esset dicere, DEUM aliquid ignorare, quod facere potest. Quod autem videat possibilia creata in omnipotentia, sic prob. Omnipotentia est medium habens sufficientem connexionem cum possibilibus; quia est causa omnium, & eminenter omnia continet: ergo DEUS eam comprehendendo cognoscit possibilia tanquam terminos, cum quibus illa est connexa, & ad quos se extendit. Confir. ex SS. PP. qui passim hoc dicunt, & præsertim S. Dionysius de Divinis nominibus cap. 7. ubi sic habet. Ex se, & in se secundum causam omnium notionem, & scientiam, atque substantiam anticipat, & ante comprehendit: & paulò post: Se ipsam itaque Divina Sapientia noscens omnia scit, materialia sine materia, & individua, quæ divisionem admittunt, & unice plurima. Similes textus vide plures apud Aldrete disp. 17. sect. 1. n. 12. qui tamen videtur usus alia versione S. Dionysii: nos usi sumus Ambrosio Florentino.

Per hanc autem cognitionem DEUS jam attingit ipsa possibilia secundum esse proprium contradistinctum ab essentia DEI; est enim intelligibile, quod DEUS affirmer, se habere potentiam producendi leonem à se distinctum, & non attingat essentiam leonis distinctam. Cognoscit etiam per hanc cognitionem possibilia clarissimè, & comprehensive; non enim potest in DEO dari cognitio obscura, aut non comprehensiva objecti pro eo signo cognoscibilis: sicut tamen potest dari in creaturis, quæ aliquid in alio obscure tantum attingunt. Attamen hæc cognitio non est cognitio possibilium in se ipsis; quia per hanc intelligitur cognitio immediatè directà ad possibilia propter propriam ipsorum veritatem: & questio est inter authores, an præter superiorem cognitionem possibilium in omnipotentia admitti debeat cognitio alia, non quidem realiter, aut virtualiter, sed tamen formaliter distincta possibilium in se ipsis, pro qua resolvenda.

323. Dico 2. DEUS cognoscit etiam possibilia in seipsis. ita Lugo, Martinon, Erize, Quiros, Gormaz, Arriaga, Aldrete, Moncaus, Comptonus, & alii, Recentiores præsertim, mul-

ti. Prob. Intellectus Divinus est summè cognoscitivus: ergo debet cognoscere non tantum omne possibile, sed etiam omni modo, quo cognosci potest: atqui possibilia sunt etiam cognoscibilia in se ipsis: ergo, ant. est certum, conf. prob. ex eo, quod intellectui summè cognoscitivo debeat semper attribui ea scientia, quæ est perfectior, aut perfectio simpliciter simplex: atqui est perfectio simpliciter simplex cognoscere rem omni modo, quo potest cognosci: ergo. Insuper perfectiorem habet scientiam Theologus, vel Philosophus, qui suam assertionem potest demonstrare pluribus modis, quàm, qui tantum uno; hic enim est ignorans, si aliquas rationes nesciat: ergo etiam scientia DEI est perfectior, si possibilia omni modo, quo cognosci possunt, cognoscat. Confirm. ex S. Thoma, qui 1. parte quest. 14. art. 10. ad 4. ait. *Cognoscere aliquid per aliud tantum est imperfectæ cognitionis, si illud sit cognoscibile per se.*

Quod autem possibilia sint in se ipsis cognoscibilia, habetur ex eo, quod, ut satis communiter admittitur, Angeli multa possibilia in se ipsis cognoscant: cujus ratio ulterior est; quia etiam possibilia habent aliquam veritatem affirmabilem, non minùs, ac futura contingentia, quæ tamen juxta S. Thomam (ut infra ostendemus) & alios, præsertim nostros, à DEO cognoscuntur in se ipsis. Et certè contingentia conditionatè futura non possunt infallibiliter in ullis causis, nec etiam à DEO in seipso cognosci. Confirm. ex Aldrete *disp. 18. sect. 2. n. 5.* DEUS utpote summè intellectivus non indiget aliqua reflexione, aut medio, ut attingat objectum in se attingibile: ergo mirum esset, si creaturam posset indirectè quidem in omnipotentia, non autem directè in se ipsa, cognoscere.

324. Nec dicas, cognitionem possibilibum in seipsis esse superfluum; cum DEUS jam omnia comprehensive cognoscat in omnipotentia; nam licet cognoscat omnia, non cognoscit omni modo; cum tamen ei utpote infinite scienti necesse sit, rem cognoscere omni modo. Sic adversarii (ut bene arguit Aldrete) admittunt, quòd, quamvis DEUS Pater omnia videat in Verbo comprehensive, tamen etiam ea videat in omnipotentia. Si ergo non est superflua cognitio ejusdem in alio medio, neque erit superflua cognitio ejusdem alio modo. Noto sub finem, juxta nos hanc cognitionem creaturarum in seipsis esse posteriorem cognitione earundem in essentia, vel omnipotentia prius visa, & cognita; nam, ut rectè Martinez docet *controv. 2. disp. 7. sect. 2.* cognitio possibilibum in seipsis præsupponit, si non includit, essentialiter cognitionem eorundem in essentia; utique enim DEUS prius ratione cognoscit seipsum tanquam objectum primum, & in se creaturas, antequam ipsas cognoscat in se ipsis.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

325. **O**B. 1. contra 1. conclus. Essentia, vel omnipotentia Divina non est ejusdem rationis cum

creaturis possibilibus: ergo non potest esse medium, in quo istæ videantur. Confir. 1. Creaturæ non possunt videri in DEO, nisi eo modo, quo sunt in DEO: sed non sunt in DEO formaliter: ergo non possunt in eo formaliter videri. Conf. 2. DEUS prius deberet suam omnipotentiam cognoscere, & dein ex occasione illius cognitionis progredi ad cognitionem possibilibum in illa: sed sic discurreret: ergo. Resp. neg. conf. Verbum Divinum etiam non est ejusdem rationis cum creaturis, & tamen cognoscuntur istæ in illo: & idem contingit in quavis causa æquivoca; non igitur requiritur similitudo, sed tantum connexio. Ad 1. confir. neg. ma. modò enim creaturæ sint in DEO eminenter, vel causaliter, possunt jam eorum formales perfectiones eminenter contentæ, adeoque ipsæmet formaliter cognosci; quia hæc ipsa eminentialis continentia est ratio ipsas cognoscendi, vel affirmandi. Ad 2. confir. neg. maj. quia unico intuitu cognoscit, & se, & creaturas. Vide *n. 281. § 320.*

326. Dices. Essentia DEI, vel omnipotentia non connectitur cum possibilibus: ergo ista non possunt ratione connexionis in illa cognosci. Confir. 1. Scientia DEI debet esse prior ad omnipotentiam: atqui juxta nos ipsa tanquam objectum, in quo viderentur possibilia, esset prior ad scientiam: ergo. Confir. 2. Licet Angelus comprehendat seipsum, tamen non cognoscit omnes effectus sibi possibiles, e.g. cognitiones syncategorematicè infinitas: ergo, licet DEUS comprehendat suam omnipotentiam, non tamen cognoscit omnia possibilia. Resp. dist. ant. omnipotentia non connectitur connexionem dependentiæ, vel indigentia, vi cujus aliquid accipiat à possibilibus, conc. ant. non connectitur connexionem infinitæ perfectionis, vi cujus possibilibus possit aliquid dare, neg. ant. & conf. Imò hæc connexio est summa DEI perfectio. Est tamen DEUS ens summè absolutum, & independens; quia non indiget actuali existentia ullius entitatis à se distinctæ. Quòd autem omnipotentia DEI debeat dici magis necessaria, non impedit hanc connexionem; nam cum possibilitas rerum, cum qua stio modo omnipotentia connexa est, etiam sit necessaria, & indefectibilis, possunt jam inter se connecti.

Ad 1. confir. dist. maj. Scientia directiva, & causativa debet prior esse ad omnipotentiam operantem, conc. maj. scientia quævis debet esse prior ad omnipotentiam ipsam, neg. maj. & dist. sic. min. neg. conf. DEUS, propriè loquendo, strictè non est omnipotens; quia scit, se esse omnipotentem; sed potius scit se esse omnipotentem; quia est omnipotens: quamvis omnipotentia non operetur, nisi prius sciat DEUS, rem esse possibilem &c. Ad 2. confir. neg. conf. Angelus non est adæquata causa suorum actuum, sed indiget concursu Divino. Nec dicas, DEUM etiam non esse causam adæquatam actuum nostrorum vitalium; nam, licet non sit formaliter, est tamen eminenter, quatenus se solo potest adæquatè producere causam productivam illorum actuum, scilicet nos ipsos. At Angelus non est eminenter causa adæquata suorum effectuum; nec enim potest producere seipsum.

327. **O**B. 2. contra secundam conclusionem. Si DEUS cognosceret possibilia in se ipsis, cogni-

cognitio Divina dependeret à possibilitate creaturarum: hoc est absurdum: ergo. Confir. Creaturæ deberent specificare cognitionem Divinam: hoc non potest admitti: ergo. prob. maj. Objectum formale ex S. Thoma specificat actum: ergo. Resp. neg. ant. Dependere non est tantum connecti, sed indigere. Sic Pater Divinus non dependet à Filio, quamvis necessarium cum illo connectatur. Indiget autem bonis tantum ille, qui nec ex se illa habet, nec pro libitu habere potest; hac autem ratione non indiget cognitio Divina, vel DEUS possibilibus. Aliqui aliquando pro eodem sumunt connecti, & dependere: verum non loquuntur strictè, sed latè.

Ad confir. neg. maj. solum enim objectum physicè motivum specificat intrinsecè, ut dictum n. 311. ad prob. dist. ant. objectum formale physicè motivum specificat. conc. ant. objectum formale tantum ut sic. neg. ant. & conf. Quando autem Angelicus videtur docere, quod primum intellectum tribuat speciem actui, per primum intellectum non intelligit objectum formale: sed speciem intelligibilem impressam, ut clare docet in 1. dist. 35. quest. 1. art. 2. in corpore. Per secundum intellectum autem intelligit ipsam rem: sicut per primum visum intelligit speciem visibilem in oculo immisam: per secundum visum intelligit objectum exterius: nemo autem formaliat, quod DEUS à creatura accipiat speciem in ordine ad eliciendas suas cognitiones: sed, ut diximus num. 280. ipsa essentia Divina est Species omnium rerum, si aliqua DEO necessaria est.

328. Dices. Essentia Divina non potest esse species representans creaturas: ergo. prob. ant. Species debet causari ab objecto: hoc repugnat essentia Divina: ergo. Confir. Ratio speciei alicui convenit, vel ob similitudinem, vel ob identitatem cum objecto: neutrum datur in essentia Divina relatè ad creaturas: ergo. Resp. Supposito, quod species sit necessaria ad cognitionem Divinam, neg. ant. ad prob. neg. maj. Angeli certè habent species infusas multarum rerum non existentium, quæ eas producere non potuerunt: item ipsi sibi sunt species juxta multos ad cognoscendum se ipsos, quin se producant. Ad confir. dist. ma. ratio speciei convenit ob similitudinem in perfectione entitativa. neg. ma. in ratione representandi. conc. maj. & dist. sic min. neg. conf. Si enim species intentionales rectè representant substantiam viventem, quamvis ipsæ non sint substantia, aut viventes, adeoque imperfectiores: multo magis poterit essentia Divina representare creaturas, quamvis sit perfectior. Gonetius disp. 2. de scient. DEI art. 2. num. 46. ait, cognitionem creaturarum in se ipsis esse DEO indignam: sed id non probat: dein ipsemet disp. 4. de scientia DEI art. 5. §. 4. num. 162. admittit, effectum aliquem posse videri in causa prædeterminata: si autem non est indignum DEO, videre creaturam in alia creatura; nec erit indignum, videre eam in se ipsa.

329. Ob. 3. Creaturæ possibiles nihil sunt, vel earum possibilitas identificatur cum omnipotentia: ergo non possunt cognosci, nisi in omnipotentia. Confir. Quod actu nihil est, non est actu cognoscibile: sed creaturæ possibiles actu nihil sunt: ergo. Resp. dist. 1. p. ant. Creaturæ possibiles nihil sunt per statum, conc. nihil sunt per

alienationem. neg. 1. part. ant. & etiam secundam partem cum conseq. Dicitur aliquid esse per statum, quando existit pro tempore importato per copulam, & verbum est sumitur in vi verbi, ut significet idem, ac existit. e. g. Ingolstadtum est munimentum. Dicitur aliquid esse per alienationem, quando non existit pro tempore importato per copulam; sed præcindit ab existentia, vel non existentia, & verbum est sumitur tantum in vi copula, hoc est, ut significet non existentiam, sed tantum convenientiam prædicati cum subjecto. e. g. Alter mundus est possibilis. Status puræ naturæ est status hominis absque elevatione ad statum supernaturalem. Dicitur aliquid esse per ampliationem, quando datur quidem pro aliquo tempore, sed non pro illo, quod importat copula de præsentia, sed, vel extitit, vel existet. e. g. si dico: Adamus est primus homo. Status justitiæ originalis est status Adam ante peccatum. Dies extremi judicii est dies justitiæ DEI vindictivæ: ubi in primis duabus propositionibus est significat idem, ac fuit, in tertia idem, ac erit.

Jam autem ad hoc, ut aliquid possit cognosci, non requiritur, ut detur per statum; alias nec præterita, nec futura cognoscere possemus; cum tamen de his sapissime discurremus. Sufficit ergo esse per ampliationem, vel alienationem: quæ ratione etiam sunt possibilia; sic enim res jam possunt objectivè existere, hoc est, esse affirmabiles, vel negabiles; adeoque & cognoscibiles, ut experientia monstrat in nobis ipsis. Videri potest Martinez controversia 2. disp. 1. sect. 3. §. 2. ubi fusius ostendit, terminos aliquid, nihil, aliquando sumi pro statu, aliquando per ampliationem, vel alienationem. Vide etiam eundem loco cit. sect. 1. ubi ostendit, Scotum non admittere, quod possibilitas rerum sit ens diminutum, seu medium inter reale, & intentionale. Ad confir. patet responso ex dictis.

330. Ob. 4. DEUS videt creaturas mediante sua essentia tanquam specie intellectuali: ergo eas tantum videt mediata in specie, vel essentia. Confir. DEUS videt omnia in se tanquam in speculo: ergo non videt in se ipsis. Resp. dist. ant. videt ita, ut essentia semper se habeat ut quod. neg. ant. ut se habeat in ordine ad aliquam cognitionem creaturarum tantum ut quo. conc. ant. & neg. conf. Etiam oculus tantum videt e. g. arborem mediante specie; at quia hæc se non habet ut quod, seu tanquam objectum, sed tantum ut quo, sive ut applicatio intentionalis objecti, videt arborem immediate in se: ita autem etiam essentia Divina in ordine ad cognitionem creaturarum in se ipsis tantum se habet ut applicatio. Si autem species e. g. sunt intrinsece in cubiculo obscuro in telam candidam, in qua sistantur, sequè ipsas representant tanquam aliquod objectum, tunc se habent ut quod, & in ipsis videtur objectum mediata: & sic se habet essentia Divina in ordine ad cognitionem creaturarum non in seipsis, sed in ipsa essentia, vel omnipotentia.

Ad confir. Si species reflexæ in speculo se habent ut quod, tunc dist. ant. DEUS ita videt per aliquam cognitionem. conc. ant. per omnem. neg. ant. & conf. An autem ibi species se habeant ut quod, est dubium Philosophicum; hinc num. 320. dixi, cognitionem possibilium in omnipotentia aliquo modo comparari posse visioni in speculo:

quia utique est magna inter ista disparitas (de qua Martinez *contro. 2. disp. 6. sect. 1.*) & praesertim hæc, quod speculum non repræsentet, nisi reflectendo species ab objecto acceptas, quod longè abest ab essentia Divina. Quando autem hic obijcitur, admittendam à nobis esse in DEO scientiam unam alterâ perfectiorem, eoquod scientia possibilem in essentia sit perfectior scientiâ eorundem in seipsis, jam responsum est supra num. 299. & 300.

331. Ob. 5. DEUS non cognoscit se in creaturis: ergo nec creaturas in seipsis. prob. ant. 1. Si cognosceret se in creaturis, cognosceret se ænigmaticè & abstractivè, sicut viatores eum cognoscunt: hoc dedecet DEUM: ergo. 2. Hac ratione darentur infinitæ reflexiones; quia in se, in creaturis cognito, iterum cognosceret creaturas, & in his iterum se, in infinitum: hoc est absurdum: ergo. Resp. de consequentia posset fors controverti: sed neg. ant. ad 1. prob. neg. mai. non enim deberet se cognoscere ad modum alterius, sicut nos DEUM nunc cognoscimus: sed tantum in alio, vi cuius determinatur ad simul cognoscendum se ipsum. vide num. 320. & seq. Ad 2. prob. neg. maj. DEUS enim unico indivisibili intuitu sine ullo regressu cognoscit in se creaturas, & in creaturis se ipsum, ratione connexionis, quæ inter ipsum, ac creaturas datur. Nos quidem ad hanc cognitionem explicandam opus habemus reflexionibus, & circuitibus: non autem DEUS, qui cognitione perfectissima cognoscit, quod nos imperfectè explicamus. vide etiam dicta num. 314.

332. Ob. 6. DEUS se cognosceret in creaturis eatenus, quatenus habet connexionem cum ipsis: sed non habet connexionem ratione omnium prædicatorum: ergo non cognosceret se quoad omnia prædicata: ergo tantum abstractivè: hoc repugnat DEO: ergo. Resp. neg. maj. Perfectio cognitionis non est desumenda tantum ab objecto, vel medio, sed etiam à potentia cognoscente; nam ens spirituale cognoscit perfectius, quam ens materiale, & Angelus perfectius, quam homo, licet sit idem objectum, & medium. Unde DEUS necessariò habet semper cognitionem perfectissimam, etiam supra meritum objecti, vel medii creati, ejusque perfectio exigit, ut etiam in medio creato imperfecto se cognoscat comprehensive.

333. Ob. 7. Juxta nos DEUS deberet cognoscere infinita; quia infinita sunt possibilia: sed hoc non admittitur: ergo. Resp. conc. maj. quod scilicet DEUS cognoscat infinita, saltem syncategorematicè, & neg. min. quoad infinita syncategorematicè; nam de hoc non est difficultas. Si autem quæras, an DEUS cognoscat infinita categorematicè. Resp. nos hîc & nunc ab ea questione abstrahere, & nostram conclusionem cum utraque sententia tam affirmativa, quam negativa posse stare. Gormaz *dè DEO n. 284.* asserit, DEUM cognoscere infinitum categorematicum, non tamen illud posse producere; eoquod objectum intellectus possit esse aliquid indeterminatum, quale à parte rei dari non potest. Sic etiam potest cognosci animal ut sic, at non potest dari à parte rei.

Alii econtrâ, & fortè probabilius, dicunt, DEUM cognoscere infinita tantum syncategore-

maticè, & omnia distributivè, non collectivè, aut simulate objectorum, quanquam cognoscat simulate cognitionis; cum non possit successivè cognoscere. Addunt, aliud esse cognoscere finita sine fine: aliud cognoscere infinitum categorematicum: idque explicant in cognitionibus animæ rationalis, quæ semper plures, & plures dantur sine fine; quin unquam sint futuræ categorematicè infinitæ (aliàs manifestè fieret infinitum ex finito per additionem finiti) adeoque possunt istæ, ut semper augendæ, vel ut futuræ plures sine fine, à DEO cognosci; quin cognoscatur infinitum categorematicum. Idem est, si DEUS cognoscat omnes numeros finitos possibiles, & nullum ex illis maximum, nullum infinitum.

334. Ob. 8. S. Dionysius c. 7. *de Divinis nominibus* ait de DEO. *Non secundum visionem singulis se immittens, sed secundum unam causæ continentiam omnia sciens, & continens:* ergo DEUS non cognoscit singula in se ipsis. Conf. 1. ex eodem ibidem dicente: *Se ipsam itaque Divina Sapientia noscens omnia scit:* ergo non in se ipsis. Confir. 2. ex eodem ibidem. *DEUS existentia cognoscit, non scientiâ, quæ sit existentia, sed quæ sit sui ipsius:* ergo. Resp. Haunoldus, quamvis adversarius, l. 1. tract. 1. n. 227. fatetur, considerato toto contextu S. Dionysii plus non probari, quàm DEUM non cognoscere creaturas in tempore, aut iis per aliquam speciem influentibus. Sed & textus ex versione Lanfelli, & aliorum non habet: *non se immittens:* sed sic: *non quod per speciem singula consideret.* Alii alia verba, quamvis aliquo modo æquivalentia, habent. Videatur Martinez *contro. 2. disp. 7. sect. 2.* ubi totum quantumvis longum textum adducit.

Sed omisso textu, neg. conf. Ex mente S. Dionysii se immittere secundum visionem, non est præcisè cognoscere in se ipso objectum: sed immittere se, quærendo in illo speciem, quæ influat in cognitionem: quod DEUS utique non facit respectu creaturarum. Quod autem hæc mens S. Doctoris sit, colligitur 1. ex eo, quod etiam loquatur de creaturis existentibus, quas DEUS videt in se ipsis, ut admittit S. Thomas, de quo paulò inferius. 2. S. Dionysii intentum tantum est, ostendere, DEUM nosse creaturas, antequam sint, nec per experientiam tantum res cognoscere: quæ est interpretatio S. Maximi apud Martinez *loc. cit.* & indicatur iis verbis: *Non enim ex iis, quæ sunt, ea quidem discens Divina mens novit.* 3. S. Dionysius comparat hanc notitiam DEI cum notitia Angeli de sensibilibus: atqui Angelus ista in se ipsis cognoscit, quamvis non per species sensibiles ab ipsis acceptas. Dices, objectum per speciem potius se immittere in intellectum, quàm intellectum in objectum. Resp. Etiam, quando intellectus cognoscit res in seipsis, non se physicè immittit (cum tamen tunc juxta adversarios se immittat) sed tantum metaphoricè: in sensu autem metaphorico, sicut dicimus, injicere, vel immittere oculos in objectum, quamvis illud immittat speciem in oculos: ita etiam possumus dicere, quod immittatur intellectus.

335. Ad 1. confirm. neg. conf. affirmando enim unum, non negatur alterum. Ad 2. confirm. neg. conf. quia *per scientiam existentium intel-*

intelligit S. Dionysius scientiam, ab ipsis per species influentibus desumptam; nam statim subiungit paritatem de Angelis, de qua paulò antè: ubi tamen non vult dicere, esse omnimodam paritatem inter cognitionem Divinam, & Angelicam; quia Angeli tamen cognoscunt per species aliunde acceptas, & eorum cognitio producit ab objectis, per species intentionaliter concurrentibus: quamvis non per species immediatè ab objectis habitas, sed vel à DEO infusas, vel aliunde acquisitas; nam objectum semper dicitur influere (intentionaliter, non physice) modò aliqua ejus species influat, unde unde habeatur. Paritas ergo inter cognitionem Divinam, & Angelicam, ex mente S. Dionysii, stat in hoc, quòd utraque sit objectorum in seipsis, utraque sine speciebus, ab objecto productis, utraque sine influxu physico objectorum; hoc enim maximè intendit S. Dionysius, volens præcipuè monstrare, DEUM nòsse creaturas, antequam sint, sine earum concursu. Discrimen autem adhuc est, quòd Angelus indigeat saltem aliquibus speciebus, & influxu intentionali objecti: non autem DEUS, cujus essentia sufficientissimè est species rerum omnium; si tamen species respectu DEI requiritur. Hæc fusiùs deducenda fuerunt; quia Gonetus hunc textum valde urget: sed fusè, & solidè ei respondet Martinez loco citato.

336. Ob 9. Angelicus constanter negat, creaturas à DEO videri in se ipsis: ergo. Resp. dist. ant. negat, videri in se ipsis tanquam principis cognitionis, sive per se, sive per speciem influentibus, conc. ant. præcisè tanquam objectis. neg. ant. & conf. S. Doctor 1. part. quest. 84. art. 5. in corp. docet, etiam illud cognosci in alio, quòd cognoscitur per aliud tanquam principium: sic dicit, videri in sole omnia; quia per illum, scilicet illuminantem, videntur. Quando ergo S. Doctor vult, DEUM duntaxat cognoscere omnia in sua essentia; tantum vult, quòd omnia per essentiam Divinam, quæ per modum speciei, vel principii concurrat, debeant cognosci: adeoque tantum excludit cognitionem creaturarum in seipsis, tanquam influentibus, quam etiam nos minime adstruimus: non autem excludit alteram, quæ tantum habet creaturas pro objectis immediatis.

Imò hanc non obscure admittit, tum in textu n. 323. allato, tum 1. part. quest. 14. art. 13. in corp. ubi ait: DEUS autem cognoscit omnia contingentia, non solum, prout sunt in suis causis, sed etiam, prout unumquodque eorum est actu in se ipso. Et quamvis replicari possit, S. Doctorem ibi loqui de futuris, non refert; si enim DEUS potest in se ipsis videre futura, tunc etiam potest possibilia; quia non est amplius ulla ratio id negandi: imò, si DEUS actu existentia videat in se ipsis, debet etiam videre in se ipsis possibilia, & futura; tum, quia possibilitas, & existentia non distinguuntur: tum, quia DEUS ab æterno jam omnia videt: adeoque, quòd videt nunc existens, debuit jam antè vidisse, quando erat adhuc futurum, aut possibile. Et hæc illatio est clarè ipsius S. Thomæ in 1. dist. 38. quest. 1. art. 5. in corp. ubi fit ait: Dico igitur, quòd intellectus Divinus intuetur ab æterno unumquodque contingentium, non solum prout est in causis suis, sed prout est in esse suo determinato; cum enim re existente ipsam rem videat, prout in esse suo determinato est, aliter cognosceret

rem, postquam est, quam antequam fiat, & sic ex eventibus rerum aliquid ejus accresceret cognitioni. Patet etiam, quòd DEUS ab æterno non solum videt ordinem sui ad rem, ex cujus potestate res erat futura, sed ipsum esse rei intuebatur.

337. Ob. 10. S. Augustinus cit. n. 313. ait, DEUM nihil videre extra se: ergo. Confirm. ex tractatu S. Ambrosii in Symbolum cap. 1. ubi dicitur DEUS nihil extra se intelligere: sed singula in se intueri. ergo. Resp. om. ant. neg. conf. Ratio responsionis habetur. n. cit. Ad confir. dist. ant. dicitur DEUS nihil extra se intelligere, accipiendo principium cognitionis ab extra. conc. ant. tantum habendo pro objecto res extraneas in se ipsis. neg. ant. & conf. S. Ambrosius l. 1. de officiis c. 14. ait: Quomodo non potest intelligibilis DEI splendor in cogitationes hominum, & corda, quæ ipse creavit, semet inferere? Hoc certè significat cognoscere objecta in se ipsis; nam si adversarii in textu S. Dionysii cit. num. 334. per verba se immittens intelligunt cognitionem in se ipsis, eandem intelligere debent etiam in voce se inferere; quanquam S. Ambrosius nequeat intelligi de cognitione creaturarum in se ipsis, ut influentibus. Addo ex Martinez controv. 2. disp. 7. sect. 3. aliquando phrasin in aliquo videri non idem significare apud Patres, quòd apud Scholasticos: & certè S. August. lib. 12. confess. cap. 24. & 25. aliter accipit cognoscere aliquid in incommutabili Divina veritate, vel essentia, quam accipiunt Scholastici hoc loco; quia ait, sensum, quem habuerit Moyses in libro Genesis, videri in incommutabili veritate: hoc est, niti, & probari, vel certum reddi autoritate veritatis Divinæ: qui sensus longè alius est ab eo, de quo hic est controversia.

QUESTIO III.

De Scientia Visionis.

ARTICULUS I.

Quid sit Futuritio, Contingentia, & Necessitas.

338. AGimus hîc de Scientia Visionis DEI, non prout se extendit ad objecta necessariò existentia, quæ sunt prædicata Divina: neque prout se extendit ad objecta contingentia quidem, attamen jam actu existentia: sed, prout se extendit ad objecta contingentia, absolutè futura; de his enim est difficultas, quomodo à DEO infallibiliter possint præciri absque læsione libertatis creatæ. Sicut autem alia, ita istud quoque concretum Futurum dicit subjectum, & formam, seu futuritionem: & de hac nunc quarimus, quid sit. Duplex autem à nostris communiter distinguitur (quanquam reclamant Gonet, atque alii Thomistæ: sed planè contra S. Thomam, ut infra patebit) scilicet causalis, seu extrinseca, & formalis, seu intrinseca. Causalis futuritio est determinatio, vel ordinatio causarum, in præsentia existens, & connexa cum futuro eventu. Hæc autem connexio, si infallibiliter, & inimpedibiliter trahat post se effectum, est futuritio simpliciter talis: si non infallibiliter, aut inimpedibiliter, sed tantum ordinariè post se trahat